

Megjelenik ez a lap heten-

kint kétszer,

kedden és pénteken.

Á r a :

Egész évre . . . 6 ft. — kr.

Félévre 3 ft. — kr.

Negyedévre . . . 1 ft. 50 kr.

A szerkesztő irodája:
Klastromutca 564 szám.

Lakása: Bolgárszeg 1425 sz.

NEMERE.

Politikai, közgazdasági és társadalmi lap.

Hirdetési díj:

4 hasábos garmond sorért,
vagy annak helyéért 4 kr.
(1—10 sornyi hirdetés ára
mindig 40 kr.) — Bélyegdíj
minden ígatáskor 30 kr. —
Nagyobb hirdetéseknelalku
szerint. — Hirdetések fölvé-
tetnek a szerkesztőségénél.

Előfizetési felhívás

„NEMERE“

ezimű politikai, közgazdasági és tár-
sadalmi lap III. — 1873. évfolyamára.

Előfizetési árak:

Egész évre 6 ft. — kr.

Fél „ 3 „ — „

Negyed „ 1 „ 50 „

A „Nemere“ szerkesztősége.

A székely nemzet története megírása ügyében.

(J. L.) A székely, e hún-utód, régibb e földön a magyarnál, egészen demokratiai intézményei, sajátos törvényei és jogszokásai voltak már királyságunk megalapításakor, nyelvében is sok az önálló elem, szólamái, a népszokások, költészete, zenéjének jelleme, életmódja, a nemzeti genius és erkölcsök eredetiek, csak hozzá illők, szinte egész Európában csak nála feltáthatók.

E nép beférkezett ide, örök zöldségű fenyőborított hegyei közé; itt találta őt a magyar honfoglalók világáramlata, nem érintve, nem döntve meg a teljes jogegyenlőségen nyugvó polgári nép szerkezetét. Eltűntek mellőle a húnok és besenyők — ők megmaradtak. Eljött a tatár, feldulta a mongol a magyar birodalmat szerteszét — a székely megmaradt, e nép túlélt mind a két fergeteg pusztítását. Betört e földre a moldovai és havasalföldi, elvonult mellette a török, de a székely mindig megmaradt; a német fegyverbe öltöztette őt, őriztette vele szinte egy századig a birodalom keleti részét, majd elvette tőle a szabadságát s kiváltságos kedvezményeit, részint az 1848-iki törvény, részint ő maga jószántából bocsátotta közre. S a polgári és politikai élet mind e nagy változásai között ő változat-

lanul maradt nyelvére, életmódjára, nemzeti jellemére nézve.

Mennyi viszontagság érte e nemzetet és hazáját ezer évnél régebbi itt lakása óta! Mennyi nagy és szent küzdelemben ontották véréket vitéz gyermekei! Hány-szor csörgöttek végig a határokon rablánczai a zsarnokságnak! S hány-szor derült fel vidám hegyei felett ismét a szabadság szivárványa! Mennyi jó és ros napot élt e földön a székely, mily derék fiaikat szült, s mekkora szolgálatokat tett a civilisációnak a barbárság ellenében.

S mind e viszontagságok emlékei csak itt-ott krónikákban és egyes levelekben elszórva hevernek. E történeteket együvé foglalva, egy képben egyesítve, egész-szé alkotva sehol sem találjuk. Az erdős hon pragmatikailag legrégebbi népének története maig megírva nincs.

Meddig tart meg ez önmagunk iránti mostoha rész-vétlenség?

Hol éri el határát nemzeti közönyünk?

Magyarországnak meg van írva története, s beh csekély része van abban a székelységnek! Erdélyről is van elég írott történet, de a székelyekre ebben sincs elég figyelem fordítva. E történetek írói mind az egyetemesre fektetik a súlyt, pedig a székelység megérdemelne egy önálló történetírási kidolgozást. E bátor és munkás nép élete egy érdekes monographia tárgya lehetne.

Lám a szászok megírták saját történetüket! Edert, a tudós apátot egy műveért jutalomban részesítették, Schnell népszerű szász történelmét megkoszorúzták. Ez mutat nemzeti öntudatoságra. Ily földben terem a nemes honfi erény. A szászok főbb városai és nagyközségei monographiája, politikai és egyházi története, ipara, kereskedése, tanintézetei és műveltsége, szóval lefolyt polgári életének minden nevezeteseb munkássági ága írásba van foglalva.

Mikor követi a székely nép az előtte álló fényes példát? Mikor ébred fel szívében az ösök iránti kegyelet, s multjának megbecsülése által mikor szerzi meg a jogot, hogy egykor az ő neve is tisztelettel és becsüléssel említették?

Sajnálám, ha valaki különködési indokot tulajdonitna ez eszmének, vagy ha azt vélné, hogy az a

haza köztörténete rovására esnék. Ez oly kevéssé froghat fenn itt, mint a városok monographiáinál, az egyes nagy férfiak életratainál. Egy teljes monographia a köztörténet teljességére nagy mérvben foly be, és a haza jeleseinek jól megírt élettörténete mindig a haza egyetemes történet földét gazdagítja és termékenyíti meg.

A hol akkora földterületnek és népnek, mekkora a Székelyföld és népe, különböző századokban oly egyedi élete volt, a figyelemre s fenntartásra méltó események, férfiak és emlékezetre méltó dolgok figyelmetlen mellőzése erkölcsi kár. Mint a vén fák elkorhadt gyökeréről erős sudarok emelkednek fel, úgy hajt ki a tiszta hazafiság erény-virága a hajdankori nagy férfiak és jeles asszonyok föllevenített szép omlékezetéből.

Nagy népek a tudomány és művészet, az ipar és mesterség nagy alkotásaiban örökítik magukat. A romai régiségi emlékek évezredek óta hirdetik s évezredekig fogják hirdetni e város és népe nagy nevét és teremtő szellemét. Görögországot tudománya és művészete teszi a világ példányképévé ma is. . . Mi van, a mi a székely hajdankor emlékét fentartja csak egy század mulva: basilicák, szobrok, valamely tudományágban tett felfedezések-e? Nem, semmi egyéb, mind védve magunkat és szomszédinkat, oltalmazva nyugat civilisációját itt keleten. Szabad alkotmányunk áldott árnya alatt csendes munkásságban elfolyt életünk hasznos és szép tetteinek följegyzése, küzdelmeink és szenvedéseink örökítése, nem egyéb, mint történelmünk megírása.

Tegyük hát meg ezt. Tűzzünk ki nemzeti jutalmat az írónak, adjuk rendelkezésére leveles ládáink régi adatait; az ő székelysék tegye meg a kezdeményezést csak 100—100 forinttal; indítsunk körívet gyűjtésre székelyink között, legyenek bár hol a magyar királyság területén; nem hiszem, hogy sok akadjon olyan, a ki ha megtaláljuk, megtagadja a tehetsége szerénti áldozathozást.

Kolozsvártt, 1873. jan. havában.

(„J. L.“)

JAKAB ELEK.

TÁRCSA.

A természettudomány mint a közlekedés előmozdítója.

Képek és vázlatok az életből.
Deák Gerőtől.

A legelső közlekedési út kétségkívül egy keskeny ösvény lehetett, mely az ókor rengeteg vadonjaiban egyik szegényes gunyhótól a másikig vezetett. Ennyi a legelső embereket ki is elégíthette.

De a mint az emberek szaporodtak és szükségük nőttek természetesen a közlekedés is élénkebbé vált. Azelőtt egy levágott fatörzsről is áthaladtak a folyón és nagy kövek vagy fatuskók segítségével könnyen tul tettek a mocsáron; most azonban már durva hidakat kezdettek készíteni és gátakat verni a vizekben. Nemsokára egy üres fatörzset kezdetleges tutajjává alakítanak át, hogy ezáltal gyorsabban haladhassanak a folyókon. Ez a legelső vízi jármű.

Egy főnök vagy ehez hasonló egyéniség alattvalói által viteti magát ezeknek vagy vállakon vagy egymásmellé rakott fegyvereiken. Így származnak az első gyaloghintók.

Egy másik pedig valaminek elhozása, megrendeléseért küldé embereit: ezek a első követek, futárok.

Itt láthatjuk első kezdetét a közlekedésnek, mely — mint egy folytonos örvény — soha meg nem szűnő s mindig élénk mozgásban tartja az emberiséget és azon fontos emeltyük egyike, mely az emberi nemet igazán méltó nagyságának magaslatára juttatá, hol most oly büszkén és dicsően székel.

Ugy vagyok meggyőződve, hogy igen jutalmazó és tanulságos munka, ha az ember egy — bármily cse-

kély és mindennapi — tárgyat kezdetleges állapotától egész a tökély magaslatáig kísér szemléjében.

Ép ezért néhány ilyenü képet akarunk — az olvasónak előadni a közlekedés köréből, főleg azon eszközöket emelve ki, melyek által a közlekedés óriási léptekkel terjedett el az egész világon. Ez eszközöket a természettan szolgáltatta. A természettan alkalmazta ugyanis az emberi és állati erőt a közlekedésben; a természettan segítségével hozott létre a technika mindig tökéletesb szerszámokat, készített szekereket és hámakat, csolnakokat és hajókat stb.; a természettan tette a víz, tűz és levegőnek erejét a közlekedés előmozdítójává, az egyesítette a természet leghatalmasabb erőt s tudta felhasználni azoknak gyermekeit: a gőzt, villanyosságot sat. sat.

Hogy pedig olvasóim a természettannak a téren való teljes értékét beláthassák s hogy értekezésem ne váljék az emberi szellem fölfedezései és vívmányainak pusztá, száraz, untató előadásává: a mennyire szükségnek látom, szemlém történeti, műtani és ipari oldalára is ki fogok terjedni.

1) Igás állatok és szekerek.

A műveltség legelső fokán álló emberek a végre, hogy a gunyhóik felépítéséhez szükséges fát vagy más nehéz tárgyat kellő helyre szállíthassák, a szánkákat használták fel. Kezdetben igen egyszerűen egyik végéhez akasztották a tárgyat s aztán előre húzták vagy csusztatták. Később fagyökerekből font köteleket kötöttek reá. A csúsztatás könnyítése végett idővel kerek ágakat tettek a tereh alá: ezek első kezdetei a gépészetnek (mechanika)

Ezen első szánkákat épen olyanoknak képzelhetjük, minők a mi téli szánaink fatalpai, melyeket később midőn nagyobb terhek szállítására akarták használni, akként módosítottak, hogy a szántalp nem csúszott többé,

hanem hengergett, forgott a földön. E hengerfák viszont idővel kerekékké változtak, melyek tengelyeik körül forogtak. S midőn aztán, kezdetben mindenesetre csak rudakat, de később deszkákat, sőt talpat alkalmaztak a tengelyekre, akkor az első szekér készzen volt.

Az időt, melyben a szekeret föltalálták, nem tudjuk meghatározni. Ugyanez az eset „az ember legne-mesebb társának“ — a lónak — megszelidítésével is. Egy körülmény azonban arra mutat, hogy a legelső, bár igen tökélytelen szekeret emberek húzták és hogy a szekeret nem a már megszelidített loért találták fel, hanem hogy a terehszállítást a már említett módon emberi erő által is eszközölhessék.

E körülmény ugyanis az, hogy a legrégebbi egyiptomi pyramisokon láthatni már küzdő szekereket, de azok elébe nincsenek lovak fogva, hanem emberek. — Csak is az arab pásztornépeknek Égyiptomba való betörése után lesz itt a ló ismeretes s fordítatik attól kezdve harczi és közlekedési czélokra egyaránt. Az araboknál mind a ló, mind a teve kétségkívül sokkal elébb volt használatban, mint a föld minden többi népeinél, valószínűleg azonban csak lovagoltak rajtok, mert a szekeret sokkal később vették alkalmazásba. A legrégebbi görög történetírók egyike — Herodotus — azt írja például, hogy Xerxesnek egész táborában csak az arabok voltak az egyetlen nép, mely tevéken lovagolt. Más népek: seythák, médek, numidiaiak jóval elébb használják a lovat, de mindig csak lovaglásra.

Igy tehát az emberi műveltség két főtényezője, melyeket mi alig gondolhatunk szétkülönözve, t. i. a szekér és ló — mint házi állat — teljesen függetlenek egymástól, egészen különböző időben és különböző népeknek lettek sajátai, míg végre egymással örökre egyesültek.

V i d é k.

Sepsi-Szent-György, 1873. jan. 10.

A közjegyzői szigorlatok, melyek jelenleg Háromszék — különösen pedig városunk — főbeszédtárgyát képezik, a társadalmi kör minden rétegeiben — az ünnepek miatt bekövetkezett szünet után — f. hó 7-én újból kezdetüket vették.

Ugy látszik a t. vizsgáló bizottság — melynek kiválóbb tagjai főszámvéző Csabai László, Séra Tamás, Tompa Sándor és főjegyző Horváth László nem különben tisztii ügyész Kókosi Endre és Sebestyén Sándor urak — kik közül az első, igen gyakran beburkolva, azonban érthetőleg teszi fel kérdéseit, utóbbi pedig különösen a hallgatóság, kedvence humoros kérdései által — jelmondata, hogy: „az arany is a tűzben tisztul meg a salaktól“ mert e szigor, melyet alkalmaz, s mely általános elismerést nyert — rendkívüli.

Nagyon kívánatos, hogy ezt végig is megtartsa — mert csak ez által érhető el azon cél, miszerint egy az egyes községek valamint csoportok — oly egyéneket nyerjenek előljáróikul, kik a községi ügyek kezelésére a szó szoros értelmében képesek.

Jó vizsgákat — minő Nagy Pál, Bodor Zsigmond és Barabás József uraké volt — hallottunk, de olyat, minőt f. hó 9-én Geréb Béla, Simon Samu és Benedek János urak letettek — nem. Ez a csoport az egyedüli mely eddigelé általános elismerést nyert. Geréb Bélának valamint a szóbeli, melyen nemcsak a vizsgáló bizottság, hanem a jelen volt hallgatóság által is intéztetett hozzá kérdés, dacára, hogy ez tiltva van — úgy az írásbeli vizsgája is különösen csinos kiállítás és irány tekintetében a legjobb volt, miért a vizsgáló bizottság is elismerését fejezte ki.

Az elbukottak és visszavonultak száma napról napra szaporodik, úgy annyira, hogy 44 pályázó közül eddigelé csak husz képesítettet.

No de jól van így, mert nem bitangolják érdemlenek azon hivatalt, melytől a nép valamint anyagi és szellemi jóléte nagyban függ.

Egy a vizsgákat szemmel kísérő.

A fogarasvidéki iskolatanács felirata Trefort Ágostonhoz.

Nagyméltóságú vallás és közoktatási miniszter ur!

Nagyméltóságodnak közoktatási miniszterré lett kinevezetését s e magas állás elfoglalását tudató leiratot a fogarasv. iskolatanács öszinte örömmel üdvözlé, mert a királyi kegyelem hazánk közművelődésének sorsát illetékesebb kezek közé nem tehette volna le, — Nagyméltóságod lévén hivatala — mint a dicsőült b. Eötvös gondolatának, fenkölt lelke óhajításainak szellemi örököse vér és lélek szerinti rokona — megvalósítására

Az ókor összes mivel népeinél föllelhető a szekér és pedig igen tökéletes használatban.

A bibliában olvashatjuk, hogy József nagy diadalmenetet tart szekéren, hogy atyja elé szekerezik s hogy később az egyiptomiak a zsidókat 600 szekéren üldözik. — A görök két vagy négy fogatú szekéren versenyeket tartottak és a rómaiak lovak és szekerekkel rendkívüli fényt üttek. Livius — római történetíró — szerént a római imperatorok kocsiját 4 fehér ló vonta; a Neróét már épen 10. A nyomorult Kaligula pedig annyira szerette e nemes állatot, hogy kedvencz lovára arany patkót veretett, arany és ezüst válluból élette, papi méltósággal ruházta fel, sőt később kinevezte — senátorának.

A rómaiak szekerei habár külsőleg fényesen néztek is ki, de mégis egyszerűen, idomtalanul voltak készítve s csak nehezen vonathattak. Legegyszerűbb volt a két kerekű biga, mit két ló húzott. Ennél könnyebb volt a szintén két kerekű cisium. A carrum 600 fontnál kisebb, a rheda pedig ennél nagyobb tereh számára készült jármű volt. Az arannyal, elefántcsonttal sat. ékített diszszekeret carucának hívták; carpentumot pedig csakis magas rangu egyházi személyek használtak. Thensának nevezték azon szent járművet, melyen ünnepélyes körjáratok alkalmával az Istenek ültek. (A mythologia szerént az istenek gyakran vették alkalmazásba a lovat és szekeret, így pl. Phoebus — a napisten — tüzes ménektől vont szekéren utazott a föld körül; Neptun — a tenger istene — kezében a hatalmas 3 águ szigonygyal haladott át szekérében a hullámok felett sat. sat.)

A mi a fogatok számát illeti: a rómaiaknál 2—3—4—6 lóbol álló fogatokat találunk, melyeket egymás

azon magasztos eszmének, mely a közoktatási törvény születésekor a halhatatlan alkotó lelke előtt lebegett; Nagyméltóságod örgondjaira bízott a nemzetet a közértelmesedés azon színvonalára emelni föl, mely képesítse az európai előhaladt népcsaládok hangversenyében a már elfoglalt független állást meg is tarthatni.

Nagyméltóságodnak a multban gyökerező országos érdemei, évtizedek során kipróbált hazafias jelleme a közoktatás érdekében nyilvánított szabad szellemi nézetei, európai színvonalon álló műveltsége, mind megannyi zálogai annak, hogy elvégre Magyarország is megszerzendő magának a tudomány erkölcsi terén azon hatalmi állást, minek folytán „Magyarország nem volt, de lenni fog.“

Nagy horderejű szolgálatja kezdetén mivel üdvözölnök Nagyméltóságodat méltóbban, mintha öszinte bizalommal és mély ragaszkodással ígérjük a közműveltség emelésére czélzó minden törekvéseire hivatalos segédkezésünket, — hogy a fogarasvidéki iskolatanács perezig sem fog habozni Nagyméltóságod dicső terveit támogatni, — valahol a nemzet, a haza jövődjének beható javítás általi biztosításaért küzdhomokra lép. S midőn Nagyméltóságod hason bizalmát iskolatanácsunk tettek által igyekszend kiérdemelni: engedje meg, hogy vidékünk tanügyi érdekeinek, szükségleteinek istápolására kegyes indulatát kikérni bátorodjunk. Fogadja Nagyméltóságod meleg üdvözlötünk s legmélyebb tiszteletünk öszinte kifejezését.

Fogarasvidéki iskolatanácsnak 1872-dik évi okt. 1-sőjén tartott évnegyedes üléséből

alázatos szolgálja

Réthi Lajos,
elnök.

Pánczél Károly,
ref. lelkész, iskolatanácsi jegyző.

Kalföld.

A bonapartista bizottmány, Napoleon halála alkalmából, Eugenia excsászárné részéről manifestumot szándékozik kibocsátani. Mint mondják Napoleon politikai végrendeletet hagyott hátra.

Az angol királyné sajátkezűleg irt részvétsorokat, a pápa sürgönyt intézett Eugeniához, az olasz kamrában a miniszterelnök részvétét fejezté ki, Bécsben tizenkét napos udvari gyász lesz; Milanóban Napoleon-emléket emelnek.

A portugali kamrákat a király trónbeszéddel jan. 2-án nyitotta meg. A trónbeszéd a pénzügyekben az egyensúly helyreállításának szükségét, a trón ellen intézett összeesküvések elfojtását constatálta. A kormány mindkét házban nagy többséggel rendelkezik.

A „N. Fr. Pr.“ legjobb forrásból értesül, hogy Szerbia csakugyan készülődik; okot adott rá a vasúti kérdés, minthogy Mithad basa által megígért, utóda

mellé fogtak. Tehát a későbbi és mai kor eltért tőlök a mennyiben egymás elébe is fognak igavonó állatokat, és ötös fogatot is használnak, főleg nálunk a magyar földön.

Még abban is eltértünk a régiektől, hogy tereh-hordásra nemcsak lovakat használnak, hanem öszvért, szamarat, ökröt, bivalat, itt-ott kutyát és kecskét is; használnak még az illető tartományokban tevé, írámszarvast, eleántot, lámát sat. is.

A római birodalom felbomlása után újból kevés gondot fordítottak a járművek készítésére, mert a férfiak illetlenek tartották szekérbe ülni s csak nem kizárólag nők kezdték használni utazáskor. A 15. században Mátyás király uralkodása alatt találtak fel Magyarországon egy szijakon függő kocsi, melynek használatát a szomszéd Német-, sőt Franciaországban is gyorsan elterjedt, a következő században Angliában is. Ennek berendezése sokat hasonlít a mai régiebb szerkezetű kocsiéhoz, mit azonban az ipar és művészet sok tekintetben czélszerűen tökélyesített. Elannyira, hogy ha meggondoljuk a mai járművek roppant számát és kényelmes berendezését, lehetetlen el nem ismernünk e tekintetben a természetnek rendkívüli befolyását, mely a kézművesnek az önmaga segélyével készített anyagokat kezébe szolgáltatja, megtanítja őt a vasnak czélszerű felhasználására, a fa alkalmazására, lakkmezga és szinkészítésre sat. sat.

Igy foly bé a természettudomány mint természet- és vegytan a járművek s tehát közvetve a közlekedés előmozdítására!

(Folytatása következik.)

áltai azonban megtagadott csatlakozáshoz Nischnél vagy Viddinnél ragaszkodik.

Hirdetmény.

Az 1872. évi decz. hó 31-én beváltás végett kisorsolt erdélyi földtehermentesítési kötvényekről.

(Vége.)

A kisorsolt földtehermentesítési kötvények a húzás napjától számítva 6 hónap mulva az osztrák értékben kiszámított összegekben az éjtekintetben fennálló szabályok szem előtt tartásával a Budai m. kir. államadósági pénztárnál kifizettetnek, a mely pénztár egyszersmind a kihuzott 1. 5. 3. 8. számú szelvényes 10.000 forintos kötvény kinem sorsolt része felett a megfelelő új kötvényeket kiállítandja.

A kisorsolt és már esedékes kötelezvények visszafizetését a kolozsv. m. kir. adóhivatal bizottmányi uton szinte eszközöndi.

A kifizetés előtti három hónap alatt a kisorsolt kötvények a szabadalmazott osztrák nemzeti bank által Bécsben a kisorsolás után azonnal a pesti m. kir. földhitel intézet által is beszámíttatnak (escomptirt.) Együttal, hogy a következő erdélyi földtehermentesítési kötvények tüke összegei kihuzattak és már visszafizethetők voltak, de a pénztárból vétettek és pedig:

Szelvényes kötvények.

50 ftos. 409, 467, 670, 1143, 1174, 1190, 1341, 3297, 3622, 3639, 4238, 4997, 5831, 6054, 6604, 6685, 6918, 7083, 7095, 7204, 7432, 7683, 7961, 8044, 8665, 9000, 9113, 9124, 9341, 9429, 9582, 9654, 9692, 9781, 9886, 10070, 10228, 11505, 11582, 11982 számmal.

100 ftos. 469, 601, 740, 790, 1172, 1430, 1748, 1761, 2011, 2359, 2088, 2422, 2465, 2711, 2909, 2955, 2966, 3499, 3492, 3632, 3649, 3682, 3889, 3956, 3969, 4126, 4164, 4267, 4302, 4796, 4870, 5083, 5113, 5122, 5585, 5843, 5924, 5945, 5991, 6198, 6251, 6456, 6547, 6684, 6917, 7060, 7287, 7341, 7455, 7621, 7807, 8039, 8282, 8377, 8500, 8704, 8870, 9320, 9403, 9669, 9706, 10073, 10183, 10211, 10273, 10356, 10375, 10491, 10524, 10735, 11113, 11953, 12235, 12256, 12400, 12582, 12660, 12799, 12868, 13083, 13406, 13764, 13810, 13995, 14865, 14899, 15301, 15720, 15879, 16243, 17108, 17251, 17548, 18136, 18161, 18259, 18289, 18371, 18622, 18798, 19027, 19063, 19081, 19708, 20346, 20646, 20817, 20855, 21114, 21381, 21399, 21400, 21477, 21705, 21718, 21856, 21873, 22007, 22007, 22388, 22675, 23415, 23448, 23477, 23657, 25516, 25561, 25705, 25849, 25971, 26126, 26163, 26183, 26224, 26254, 26277, 26397, 26920, 27146, 27327, 27675, 28019, 28027, 28037, 28352, 28397, 28742, 29258, 29259, 29363, 29606, 29970, 29991, 30318, 30323, 30518, 30866, 31004, 31155, 31213, 31367, 31391, 31395, 31654, 31881, 31919, 32439, 32928, 33716, 34092, 34739, 34763, 35537, 36829, 37385, 37918, 37962, 38850, 39602, 39659, 40005, 40337, 40771, 41437, 43702 számmal.

500 ftos. 269, 538, 804, 1483, 1484, 1661, 1967, 1997, 2474, 2514, 2519, 2909, 3008, 3369, 4391, 4412, 4826, 5028, 5271, 5720, 6244, 6259, 7578 számmal.

1000 ftos. 13, 93, 340, 1278, 1404, 2495, 2666, 2919, 3359, 3410, 3827, 5114, 6211, 6230, 6822, 7072, 7095, 7265, 7560, 7613, 7650 számú 250 ft. részlettel. 7895, 7916, 7941, 8681, 9089, 9093, 9613, 9859, 9888 10322, 10801, 11099, 11340, 11383, 11870, 11789, 11921, 11992 számú 505 ft. részlettel. 12389, 12390, 12596, 12761, 12904, 14055, 14144, 14581, 14551, 19913, 15996, 16817, 18663, 19356 számmal.

5000 ftos. 49, 53, 304, 460, 1484, 1715 számmal.

10000 ftos. 206, 236, 981 számmal.

A. betűs kötvények.

Egy darab 830 ftos 294 számmal.

„ „ 800 ftos 1110 „

Egy darab 2110 ftos 870 sz.

„ „ 200 „ 2386 sz.

Ezen kötvények tulajdonosai figyelmeztetnek, hogy a lejárat naptól kezdve, azaz a kisorsolási naptól számítva, hat hónap mulva, a kamatélvezeti jog megszűnik, hogy ha mindazonáltal ezen kötvények szelvényei a szabadalmazott bécsi nemzeti tőzsde vagy pedig valamely tartományi gyűpénztár által beváltatnának, az így felvett öszletek a tőkéből le fognak vonatni. Az erd. földtehermentesítési pénzalap m. kir. igazgatóságától.

Budán 1872. decz. hó 31-én.

Hajós János,
osztálytanácsos.

V e g y e s.

(A kézdi-vásárhelyi) leányárvaház javára rendezett műkedvelői előadásról szóló közleményeinkhez még hozzá csatoljuk, hogy Zajzon Lázár a concert vezetésében nagyon erélyesen működött, Zajzon Lázárné pedig elegáns játékaival tünt ki. Kovács Dániel és Tóth László is dicsérrel említendők.

A női kar is elismerésben részesült, többször keltevéen ismételni dalait.

A tisztajövedelem az előadásból 183 frt. 62 kr. o. é.

Az árvaház javára rendezendő bál f. év februárhó 8-án tartatik meg.

Az árvaház nemes céljára szentelt kegyes adományokat jövő számunk közli.

(A Királyföld) rendezéséről szóló törvényjavaslatot, miután azt már a codificáló bizottság átvizsgálta, a belügyér közelebről terjeszti a minisztertanács elé.

(A szászok Debreczenben.) A szász egyetem általunk ismertetett 12 pontját megküldte Debreczenbe is, kisérő szavai szerint „oly testvéries megtalálással, miszerint tekintetes esküdt közönség (értsd ez alatt a képviselőtestületet) azt pártolólág tudomásul venni és hatályosan támogatni méltóztassék.“ A szászok tudvalevőleg nem akarnak egyebet, mint egy kis államot az államban; pontjaikban egész önálló hatóságot kérnek népképviseleti alapon. De azért a főispánságot, virilitást, stb. ők segítettek nekünk megszavazni és most ezeket „testvéries megtalálással“ nem akarják maguknak. Különben, ugy látszik a szászok „esküdt közönség“ elnevezéséből, hogy ők a tvhatóságok rendezéséről még mitsem tudnak, s ezért használják az 1846-ból maradt „esküdt“ kifejezést. Egyébiránt e pontok Debreczenben bizonyára nem találunk — „hatályos támogatásra.“

„D.“

(A horvát kormány) elrendelte Horvátországban, hogy a magyar nyelven fogalmazott kérvények, melyek a törvényszékekhez intézettek, feltétlenül elintézendők. A kölcsönösség elvénél fogva hasonló eljárás van biztosítva magyar részről.

(III. Napoleon,) a francziák egykori császára idegen földön Chislehursti kis kastélyában egy kétszeres operatív következtében decz. 9-én déli féltizenegy órakor meghalt. Halála hírére kétes részvétellel fogadja a világ. Igaza van. III. Napoleon nem jan. 9-én halt meg; meghalt ő már 1870 szept. 2-án, ott Sedán véres mezőin, hol számára a csutos bukás örvénye nyílt meg, melyben a császár és császárság hatalmával és fényével együtt elmerült. III. Napoleon Károly Lajos 1808. april 20-án született Párisban; harmadik fia volt Bonaparte Lajos Napoleonnak, hollandi királynak és Beauharnais Hortense, a „szép“ Hortense királynőnek. Ifjusága éveit számkivetésben tölté anyjával, ki elvált férjétől, és hol a Svajczban Arenenberg kastélyban, hol Rómában lakott. Az ifju tevékeny részt vett a harminczas évek olasz mozgalmában, carbonari, szabad kőműves volt, két ízben tett kísérletet, hogy a francia trónt hatalmába kerítse, de mindkét ízben nevetséges módon felsült kísérletével. Elfogatott, s a hámi várba záratott, honnan nemsokára megmenekült, s részint Amerikában részint Angliában kalandorszerű életet folytatott. — Az 1848-ki év megnyitotta számára hazája ajtait, nemzetgyűlés tagjává lón, s 1848. decz. 20. a nép által roppant szavazattöbbséggel a francia köztársaság elnökévé, 1852. nov. 21—22. a francziák császárává választott. Az örökös császárságot 1852. decz. 2-án proclamálták. 1853. jan. 29-én vette nőül Eugenie de Guzman Téba grófnőt. Egyetlen fia 1856-ik március 16-án született Párisban. A krimi és olasz háborúk után Napoleon fénye és hatalma tetőpontjára hágott; a mexicói expedícióval hanyatlani kezdett, míg végre a sedani gyásznapi után a császár Wilhelmshöhebe vándorolt, mint hadi fogoly, neje szept. 3. elhagyta Páris, hol szept. 4-dikén kikiáltották a köztársaságot. 1871. február 28-án a versaillesi nemzetgyűlés formaszzerűen detronizálta a Napoleon-házat, e határozat ellen az excsászár március 6-án tiltakozott.

(Xántus János) gazdag házi ipargyűjteménye, melyet a világtárlat számára Erdélyben a az ezzel határos román vidékeken gyűjtött össze, a „Köztelek“ két nagy termében van fölállítva. E gyűjtemény gazdagsága valóban meglepő, valamint meglepő az is, hogy e nagy gyűjtemény — mint a „F. L.“ írja — mindössze sem került haterzer frtba. A királyhágón tuli magyar, szerb és tót részekben Rómer Flóris gyűjt. Megjegyzendő, hogy a Xántus gyűjteménye kevés kivétellel mind oly tárgyakból áll, melyeket a nép maga készít. E gyűjteményt a pesti közönségnek ezuttal aligha fogják bemutatni, hogy a tárgyak egész tisztán legyenek kiállíthatók. A kiállítás után azonban ez fogja egyik főalapját képezni a létrehozandó iparmuzeumnak.

(Mit mondott a Király?) Most az ősz folytán egy székely atyánkfia felment Budára valami peres ügyében

Elakarták venni tőle egy malaczat, ő pedig mint igazságosan szerzett jószágát nem engedte, s kész volt azért a két forintot érő perért Budára menni, hogy a miniszter tegyen neki igazságot. Az atyafi egy hétig várakozott, — de bizony nem tudott a minisztertől bebocsátást nyerni, valószínűleg azért, mert rossz időben kereste mindig. Végre megunt a dolgot s felment egyenesen a királyi palotába, hogy ő felségénél tegyen panaszt. A király nem volt otthon, s azzal utasították el az atyafit, hogy jöjjön máskor. Már épen indulni akart nagy busan, midőn a palota előtt mozgás támadt, s jelentették, hogy a király érkezik haza a séta-lovaglástartól. A mi székelyünk szépen ő felsége elé került, hogy átadhassa kérelmét. Ő felségének feltűnt a jó magyar arcz, s a szokatlan öltözet, — s megállott, hogy átvegye az iratot. „Hová való atyafi?“, „Csikbul Felsőes uram!“ „És mit akar?“ A székely nagyon röviden előadta dolgát. Ő felségének tetszett az a természetes észjárás, s midőn megtudta, hogy a pertárgya egy malacz, s a székely Csikból ezért utazott fel, elmosolyogta magát. Elkezdett kérdezősködni tőle; s a többek között így szólott: „Mióta tértek a székelyek a balpártra?“ „Azóta felsőes uram, mióta a székelynek egy malaczért is Budára kell jönni perelni.“ „Igaza lehet atyám fia!“ szólott a király, s a kérelemmel tovább lovagolt.

(„J. L.“)

Hálanyilatkozat.

Mindazon barátainak és ismerőseimnek, kik örök hazába tért drága édes anyámnak a végtiszteletet megadni sziveskedtek, kegyeletükért lelkeim mélyéből legbensőbb hálámot kifejezni indítva érzem magam.

Safft József Hugó,
cs. k. nyugalm. százados.

Irodalom és művészet.

TÁBORSZKY és PARSCH kiadásában Pesten a következő új zeneművek jelentek meg:

Zongorára négy kézre.

TISZA Aladár. A fiatal színházlátogató. 3-ik füzet. Tihany ostroma. Báthori Mária. Benyovszky. 1 frt. 20 kr. Gyöngök a magyar nép dalaiból. Kisütött a nap. Kis komárom. Kilenczet ütött az óra. Gyere be rózsám. Korcsmárosné. Mikor én. Beszögedtem. Meg ne mondja. 1 frt. Népszerű csárdások. Leujabb és legjobb gyűjtemény. 2-ik füzet. 1 frt. 50 kr.

Zongorára két kézre.

BADARZEWSKA Th. A meghallgatott ima. Válasz a szűz imájára (La prière exaucée) 50 kr. BAYER F. Halász dal (Fischerlied) 30 kr. GHYS H. Air du roi Louis XIII. 50 kr. HESS J. CH. Hová szállsz te kis madár? (Où vas-tu, petit oiseau. Reverie.) 50 kr. RICHARDS B. Victoria. Nocturne. 50 kr. SEYLER CH. Scherzo. 1 frt. SZÉKELY Imre. 25-ik magyar ábránd. Repülj fecském ablakára. Ezt a kerek pusztát járom én. Népdalok felett. 1 frt. 50 kr. 27-ik magyar ábránd. Beszomor ez az életén nekem. Be sok falut, be sok várost bejártam. Nézz rózsám a szemembe. Népdalok felett. 1 frt. 50 kr. SZÉNY Gyula. Kis ábránd kedvelt népdalok felett. 1 frt.

Tánczok és indulók zongorára két kézre.

DEUTSCH Willy. Weltschmerz. Mazur-Polka 50 kr. FAHRBACH Fülöp ifj. Theresienstädter Kinderball-Tänze. Keringő. 80 kr. Froh im Kreise. Rezző polka 50 kr. Schneeball négyes 60 kr. FARKAS Miska. Tündér Ilona Lengyelke. 50 kr. KROHN Vilmos. Pesti élet. Mazur-Polka. 50 kr. LANGER C. In der Pause. Gyors polka 50 kr. ROSENZWEIG V. Rothe, Rothe, Rothe! rezző-polka 50 kr. SEIFERT A. Honvéd disz-induló. 60 kr. Muzzi rezző polka. 50 kr. Damen-Huldigung-Polka 50 kr. STROBL H. Telegraphische Depeschen. Der fesche Schani. Induló 50 kr. TISZA Aladár. Scorpio csárdás. 60 kr. Tarna vize lassan folyik medrében. (Csak titokban akartalak szeretni . . .) Csárdás. 60 kr. ZAPF ANTAL Rákoczy induló Berlioz Hector után. 50 kr.

Dalok egy énekhangra zongora kísérettel.

JEITELES Ignác. Két eredeti magyar dal. Kerek András. A csösz kincse. 1 frt. SCHUBERT F. Éji rém. (Erlkönig). 58 kr. A vándor. (Wanderec) 50 kr. magyar és német szöveggel.

Az elősorolt új zeneművek, tekintve díszes kiállításukat és dallamságukat, bizonyára a zeneértő közönségnek és ugy teljes tetszésével fognak találkozni mint a tevékeny kiadóknak korábbi népszerűvé vált kiadványaik. A buzgó kiadók a közönség igényeinek minden irányban eleget tenni igyekezzenek. Kezdő zongorásoknak kétségkívül örömet fognak szerezni

Tisza Aladartól; az előhaladottabb műkedvelők könyvnyu kivitelű dallamgazdag darabokat találnak Bayer, Ghys, Hess, Richards és Szény szerzeményeiben; a bévégzett zongorásoknak pedig igen ajánlatos Székely két új ábrándja és Seyler tartalmas Scherzója. A tánczenekedvelők pedig örömmel veendik ép a farsang kezdetén ifj. Fahrbach Fülöp és Seifert szerzeményeit, valamint Rosenzweignak már is igen népszerűvé vált Rothe, Rothe, Rothe! rezző polkáját. Jeiteles és Schubert dalai oly előnyösen ismertek, hogy azok bővebb ajánlatra nem szorulnak.

Közgazdaság.

Mi lesz gyermekeinkből Rikán belől?

Szeretett gyermekeim!

Én naponként gyengülök, naponként rosszabbul érzem magam. Nem soká itt hagyom e nyomorteljes világot.

Nem bánom, nem sajnálom!!

De mi lesz belőlünk! e gyötör utolsó órámban Apámnak volt a 3 határban 12 hold elszántó földje 16 darabban. Egy pár szekér szénát termő kaszálója 3 darabban. Pénze soha sem volt — de szüksége is kevés lévén — nem is kellett.

Boldogult édes anyám igen szorgalmas és takarékos gazdaszszony volt. Értsétek meg jól: Szorgalmas és takarékos gazdasszony!

Testvérekül voltunk haton: 4 fiu és 2 leány; egész nyáron mezei munkával foglalkoztunk, télben helységünk iskolájába jártunk, míg nagyobbak lettünk.

Legtöbbet én tanultam; de felsőbb, tudományosabb intézetet én se végezhettem, mivel azok tőlünk, Rikán belőlüktől — nagyon távol estek; azomban a költséget se tudta apám tovább fedezni.

Anyám leányaival együtt nyáron lent, kendert termesztett, majorságot szaporított. — Télben fontak szöttek.

A fonást, jodrisákból mi fiakul megtanultuk leány testvéreinkkel: sőt még fonóházokba is eljártunk.

Anyám a majorság tenyésztésből sok pénzt hozott Brassából.

Leányaival együtt, magok terményeiből készítették ágyi, asztali és öltöző ruháit. A felesleghől — eladás uton — sok szép pénzt csináltak. Bolti ruházatról szó se volt. Pálínkafőzés, sertés hizlalás, dohány termesztésből kaptak annyi pénzt, hogy a ház apróbb szükségéit fedezhették.

A leányok férjhez mentek. Mi fiakul megházaldottunk. Az Isten mindannyunkot bőven megáldott magzatokkal.

Nékem van legkevesebb, mivel csak ötön vagytok. Isten éltesen soká!

Kettő meghalt. Isten boldogítsa!

Miből éltek meg!

Semmi jövedelmi forrás! semmi mesterség! semmi kereskedés!

Más tanintézetbe, mint helységünkébe — szegénységem miatt — nem jártathattalak.

Azon néhány hold földből — mi réátok néz — meg nem élhettek, kerülhetetlen szükségteket se fedezhettek.

Házi s más szükségek naponként szaporodnak. Ha Isten oly bőven megáld magzatokkal, mint engem, és boldogult szülőimet: gyermekeiteket még falusi iskolába se jártathatjátok — bár hányszor megbüntessenek a körülményekkel ismeretlen tanfelügyelők.

A napi szükségét nem fedezhettek, gyermekeiteket nem nevelhettek, évenként nevedő adókat nem fizethettek; szóval: atyai, családi, polgári kötelességeket ki nem tölthettek.

Mi lesz belőletek? miből éltek meg!

Atyámtól örököltöm a három határban 2 hold szántót ez állott 6 darabból, 1 szekér szénát termő kaszálót 3 darabból.

Feleségemmel kaptam 4 hold szántót 12 darabban kaptam 1 fejős tehenet, 1 koczát, 1 kakast és 8 tyukat. Ezek közül kettő alatt volt 18 kis csibe.

Házi szöttekből elegendő ágyi és asztali ruhát, csekély gazdaságunkhoz zsákot, ponyvát.

Apróságos üzérkedéseimből szereztem a három határba 9 darabocská földet, a belejek menni szokott magból itélve: lehet számítani a 9 darabot 4 hold és 15 kupára való területnek.

Kaszálót egész helységben eladót — nem találtam, e szerint tehát atyámtól kaptam szántó földet 2 holdot 6 darabban, feleségemmel 4 holdot 12 darabban, szereztem 4 holdot 9 darabban.

A három határban van tehát szántóföldem 10 hold és 15 kupára való 28 darabban. Kaszálóm csak azon egy szekér szénát termőhely, melyet atyámtól kaptam

